

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
/Калинич І.В./
« 29 » червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «**Виробнича (педагогічна) практика**» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 «**Освіта/Педагогіка**», спеціальність 014 **середня освіта “Географія ”** (денна, заочна), Предметна спеціальність (Спеціалізація) 014.07 **Середня освіта (Географія).**

Укладач: Жулканич Борис Михайлович, старший викладач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «25» червня 2021 р.

Завідувач кафедри

Поп С.С.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 8 від «29» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії

Потіш Л.А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	4-й	5-й
Кількість модулів – 3	Семестр:	
Тижнів для денної форми навчання: 4	8-й	10-й
	Лекції:	
	Практичні (індивідуальна):	
	120	120
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	60	60
	5	4

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета та завдання педагогічної практики. Предмет педагогічної практики – організація та оволодіння практикою викладання шкільного курсу географії у закладах середньої освіти II - III ступеня, теорія і методика виховної роботи, профорієнтаційна робота, педагогічна майстерність учителя географії старшої школи.

Метою педагогічної практики є удосконалення й поглиблення професійної компетентності бакалаврів:

- педагогічні вміння проведення фахових навчальних занять, виховних заходів з учнями у закладах середньої освіти II - III ступеня;
- формування вміння використання різноманітних технологій та методик викладання шкільного курсу географії;
- застосування новітніх науково-технічних досягнень на різних рівнях його вивчення та здійснення виховання учнів;
- на основі вивчених курсів «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності» продовжити ознайомлення з системою виховної діяльності загальноосвітнього навчального закладу;
- розвинути уміння проведення різноманітних форм виховної роботи.

Основними завданнями практики є:

- ознайомлення зі структурою й особливостями функціонування закладів середньої освіти II - III ступеня, їх матеріально-технічним забезпеченням;
- ознайомлення з педагогічним досвідом учителів географії і класних керівників;
- удосконалення й поглиблення знань і вмінь з географії, оволодіння методикою викладання шкільного курсу географії;
- ознайомлення з роботою класного керівника, організація та проведення виховної роботи в закріпленому класі; проведення профорієнтації в старших класах; вивчення класного колективу (6-11 кл.), оволодіння методиками вивчення класного колективу.

Відповідно до освітньої програми, проходження виробничої (педагогічної) практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цілнності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).
ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.
ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.
ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).
ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.
ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної роботи.
ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.
ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).
ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.
ПК 4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.
ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону.
ПК 7. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами проходження виробничої (педагогічної) практики є вивчення та опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми (ОП): ОПП підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 середня освіта "Географія":

- ОК 1.11 Психологія (вікова психологія)
- ОК 1.12 Педагогіка з основами педмайстерності
- ОК 1.13 Охорона праці та безпека життєдіяльності
- ОК 2.9 Фізична географія материків та океанів та методика її навчання
- ОК 2.17 Методика викладання географії в закладах загальної середньої освіти
- ОК 2.18 Методика позашкільної роботи з географії
- ОК 2.19 Сучасні інформаційні технології в професійній діяльності вчителя географії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Освітньо-професійна програма здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» спеціальності 014 середня освіта, проходження виробничої (педагогічної) практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Очікувані результати проходження виробничої (педагогічної) практики

ПРН 2. Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.

ПРН 3. Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

ПРН 4. Знає та розуміє особливості навчання різномірних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.

ПРН 5. Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРН 7. Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН 8. Добирає і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснює самоаналіз ефективності уроків.

ПРН 9. Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРН 10. Здатний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, уміє виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРН 12. Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПРН 16. Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.

ПРН 17. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.

ПРН 22. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.

ПРН 23. Добирає міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; володіє методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство».

ПРН 24. Дотримується сам під час польових навчальних практик та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю.

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази педагогічної практики визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і

є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Головні критерії вибору БЗО університету:

- входження у навчально-виховний комплекс університету;
- спеціалізація закладу освіти відповідно до напрямку підготовки вчителя географії в університеті;
- можливість забезпечення належних умов для якісного проходження педагогічної практики (інноваційний характер закладу освіти, наявність висококваліфікованого педагогічного персоналу, достатня матеріально-технічна база.);
- відкритість закладу освіти, налаштованість його колективу на поширення кращого педагогічного досвіду.

Базами проходження практики можуть виступати заклади загальної середньої освіти:

1. базові середні навчальні заклади м. Ужгорода, або у закладах освіти за місцем проживання, або працевлаштування студентів, які мають відповідати вимогам програми.

2. перелік базових закладів освіти (БЗО) визначається за рекомендацією міського (обласного) управління освіти, погодженням із ректоратом та географічним факультетом університету і за згоди самого БЗО.

3. укладені та підписані угоди про співпрацю ДВНЗ «УжНУ», географічним факультетом та базами практик.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між університетом та закладом загальної середньої освіти.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету (директора інституту).

Для допуску студентів на практику у заклади загальної середньої освіти потрібно мати принаймні один з таких документів:

- «жовтий» СОУШ-сертифікат або паперову довідку 063-0 (чинні 30 днів);
- «зелений» СОУШ-сертифікат (чинний 365 днів);
- Міжнародне свідоцтво про вакцинацію (чинне 365 днів); іноземний СОУШ-сертифікат про щеплення вакцинами, дозволеними ВООЗ (чинний 365 днів);
- негативний результат ПЛР або експрес-тесту на визначення антигена (чинний 72 години);
- сертифікат про одужання від СОУШ-19 (чинний 105 днів із дати встановлення діагнозу),

Географічний факультет наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження практики:

1. Ужгородська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 з поглибленим вивченням окремих предметів Ужгородської міської ради Закарпатської області.

2. Ужгородська спеціалізована школа I-III ступенів № 5 з поглибленим вивченням іноземних мов Ужгородської міської ради Закарпатської області.

3. Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів № 8 Ужгородської міської ради Закарпатської області.

4. Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів №19 Ужгородської міської ради Закарпатської області.

5. Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів №20 – ліцей «Лідер» Ужгородської міської ради Закарпатської області.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Для проходження педагогічної практики відводиться 6 кредитів ЄКТС 180 годин.

Під час педагогічної практики студенти повинні:

1) ознайомитись:

- з навчально-методичною роботою закладу, у якому проводиться практика;
- з програмно-методичним забезпеченням кабінету географії;
- зі специфікою методики роботи вчителя;

2) вивчити:

- навчальні програми тієї дисципліни, з якої будуть проводитися заняття;
- психологічні, вікові та індивідуальні особливості учнів класів, де будуть проводитися навчальні заняття, стан успішності цих учнів;
- особливості організації та проведення уроків географії;

3) сформувати навички й уміння майбутньої педагогічної діяльності, для чого:

- відвідувати заняття вчителів школи;
- розробити розгорнуті плани-конспекти занять відповідно до робочої навчальної програми;
- проводити уроки, в тому числі й залікові;
- відвідати уроки своїх колег - студентів та взяти участь в їхньому обговоренні, написати аналіз (рецензію) цих занять.

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

7.1. Зміст

Модуль 1. Організаційна робота

1.1. Установча конференція на факультеті. Ознайомлення із змістом та завданнями в період практики. Консультації керівників практики та групових методистів.

1.2. Ознайомлення з навчальним закладом. Ознайомлення із завданнями і основними напрямками роботи навчального закладу на сучасному етапі. Закріплення студентів за вчителями географії, розподіл по класах.

1.3. Ознайомлення зі шкільною документацією, планами навчально-виховної роботи школи. Вивчення та аналіз шкільної документації, роботи гуртків та спортивних секцій, шкільними традиціями.

1.4. Вивчення та аналіз класної документації. Ознайомлення зі змістом та структурою класного журналу, особистих справ учнів, щоденників школярів, розкладом уроків.

1.5. Складання індивідуального плану роботи на період практики. Ознайомлення з навчальними програмами, календарними планами з географії, з планом виховної роботи класного керівника.

1.6. Вивчення особового складу обраного класу, рівня успішності школярів, результатів тестування щодо профорієнтації старшокласників.

1.7. Ведення щоденника педагогічної практики. Накопичення матеріалу і його узагальнення для написання психолого-педагогічної характеристики класу

(спостереження, анкетування, вивчення продуктів діяльності, співбесіди). Написання психолого-педагогічної характеристики класу.

1.8. Підведення підсумків педагогічної практики. Оформлення звітної документації. Підсумкова конференція.

Модуль 2. Навчально-методична робота.

2.1. Ознайомлення з особливостями викладання географії у навчальному закладі. Ознайомлення з наявними в кабінеті наочними посібниками, обладнанням, ТЗН, програмним забезпеченням.

2.2. Ознайомлення і вивчення методичної систем роботи вчителя географії, науково-методичною проблемою, над якою працюють вчителі. Відвідування і аналіз різних типів уроків, форм перевірки знань учнів, методів і форм подачі матеріалу, застосування наочності і її ефективності.

2.3. Планування та відвідування уроків учителів-предметників у закріпленому класі. Аналіз і складання фотографій відвідуваних уроків учителів- предметників у закріпленому класі.

2.4. Планування та підготовка студентів разом з методистом фізики і вчителем географії до проведення пробних уроків. Вивчення тематичних планів роботи вчителя географії в даному класі, ознайомлення з розділами шкільної програми, які вивчаються під час проходження практики, з змістом учбового матеріалу у підручнику, розробка планів-конспектів пробних уроків з географії.

2.5. Проведення студентами пробних уроків. Науково-методичний аналіз проведених пробних уроків.

2.6. Планування та підготовка студентів разом з методистом географії і вчителем географії до проведення залікових уроків. Розробка планів-конспектів залікових уроків з географії.

2.7. Проведення студентами залікових уроків. Науково-методичний аналіз проведених залікових уроків з географії.

2.8. Планування та підготовка студентів разом з методистом фізики і вчителем географії до проведення позакласного навчально-виховного заходу з географії. Розробка плану-конспекта позакласного навчально-виховного заходу з географії.

2.9. Проведення студентами позакласного навчально-виховного заходу з географії. Аналіз та обговорення проведених позакласних навчально-виховних заходів з географії.

2.10. Вивчення досвіду роботи вчителів географії та кращих вчителів школи. Відвідування уроків досвідчених вчителів школи. Бесіда з вчителями про їх досвід роботи.

2.11. Ознайомлення з портфоліо вчителів, їхніми блогами. Відвідування засідань методичних об'єднань учителів. Ознайомлення з досвідом роботи вчителів з обдарованими учнями, підготовкою до олімпіад, конкурсів МАН.

2.12. Ознайомлення з науково-методичною літературою з питань інноваційних технологій при викладанні географії. Участь у засіданнях методичних об'єднань з питань удосконалення навчально-виховної роботи школи

2.13. Збирання, узагальнення та систематизація практичного матеріалу для написання методичного розділу роботи студентом-практикантом. Вивчення і узагальнення науково-теоретичного матеріалу за темою роботи з методики географії. 2.14. Вивчення досвіду вчителів географії щодо підготовки старшокласників до зовнішнього тестування.

Модуль 3. Виховна робота.

3.1. Ознайомлення з системою виховної роботи навчального закладу. Аналіз плану виховної роботи школи.

3.2. Ознайомлення з планом виховної роботи класного керівника. Аналіз плану виховної роботи класного керівника.

3.3. Планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення пробних класних виховних заходів. Розробка плану-конспекта пробних класних виховних заходів.

3.4. Проведення студентами пробних класних виховних заходів. Аналіз та обговорення проведених пробних класних виховних заходів.

3.5. Планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення залікового класного виховного заходу. Розробка плану-конспекта залікового класного виховного заходу.

3.6. Проведення студентами залікового класного виховного заходу. Аналіз та обговорення проведених залікових класних виховних заходів.

3.7. Підготовка матеріалу для написання психолого-педагогічної характеристики класу. Спостереження, анкетування, вивчення класної документації, співбесіди з учнями та узагальнення накопиченого матеріалу. Вивчення міжособистісних взаємин у класі, ступеню згуртованості колективу, наявності угруповань, виявлення лідерів, аутсайдерів за відповідними методиками.

3.8. Написання психолого-педагогічної характеристики класу. Аналіз спостережень, анкетування, класної документації, співбесід з учнями та узагальнення накопиченого матеріалу.

3.9. Ознайомлення з шкільним самоврядуванням. Розроблення пропозицій щодо залучення старшокласників до виховної роботи в закладі освіти. волонтерським рухом.

3.10. Розробка методичних рекомендацій для роботи з неупорядкованими сім'ями на основі бесід з шкільним психологом.

3.11. Планування та підготовка матеріалів до виступу на класних батьківських зборах. Розробка плану- конспекту доповіді на класних батьківських зборах.

3.12. Проведення класних батьківських зборів. Аналіз та обговорення проведених класних батьківських зборів.

3.13. Планування та підготовка матеріалів з професійної орієнтації учнів.

3.14. Проведення заходу з професійної орієнтації учнів. (Проведення профорієнтаційного заходу з презентацією «Мій університет – моя гордість». Бесіда, екскурсія до педагогічного університету, розповідь про професію вчителя).

7.2. Структура виробничої (педагогічної) практики

Для проходження педагогічної практики відводиться 6 кредитів ЄКТС 180 годин.

(денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: <i>денна</i>					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
8-й семестр						
Модуль 1.						
1. Установча конференція на факультеті	2		2			4
2. Ознайомлення з навчальним закладом	4					4
3. Ознайомлення зі шкільною документацією,	6					4

планами навчально-виховної роботи школи					
4. Вивчення та аналіз класної документації	4				3
5. Складання індивідуального плану роботи на період практики.	6				4
6. Вивчення особового складу обраного класу, рівня успішності школярів.	4				4
7. Ведення щоденника педагогічної практики	6				3
8. Підведення підсумків педагогічної практики. Підсумкова конференція	2		2		4
Разом за модуль	34		4		30
Модуль 2.					
1. Ознайомлення з особливостями викладання географії у навчальному закладі.	8				8
2. Ознайомлення і вивчення методичної систем роботи вчителя географії	8				8
3. Планування та відвідування уроків учителів-предметників у закріпленому класі.	12				12
4. Планування та підготовка студентів разом з методистом географії і вчителем географії до проведення пробних уроків.	12		12		
5. Проведення студентами пробних уроків.	6		6		
6. Планування та підготовка студентів разом з методистом географії і вчителем географії до проведення залікових уроків.	6		6		
7. Проведення студентами залікових уроків.	2		2		
8. Планування та підготовка студентів разом з методистом географії і вчителем географії до проведення позакласного навчально -виховного заходу з географії.	6		6		
9. Проведення студентами позакласного навчально - виховного заходу з географії.	2		2		
10. Вивчення досвіду роботи вчителів географії та кращих вчителів школи.	10				10
11. Ознайомлення з досвідом роботи вчителів географії з обдарованими учнями, підготовкою до олімпіад, конкурсів МАН.	8				8
12 . Ознайомлення з науково - методичною літературою з питань інноваційних технологій при викладанні географії.	10				10
13 . Збирання, узагальнення та систематизація практичного матеріалу для написання методичного розділу бакалаврської (магістерської) роботи студентом - практикантом.	8				8
14. Вивчення досвіду вчителів географії щодо підготовки старшокласників до зовнішнього тестування.	4				4
Разом за модуль	102		34		68
Модуль 3.					

1. Ознайомлення з системою виховної роботи навчального закладу.	4		3			
2. Ознайомлення з планом виховної роботи класного керівника.	3					4
3. Планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення пробних класних виховних заходів.	4					4
4. Проведення студентами пробних класних виховних заходів.	3		3			
5. Планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення залікового класного виховного заходу	3					3
6. Проведення студентами залікового класного виховного заходу.	3					4
7. Підготовка матеріалу для написання психолого - педагогічної характеристики класу.	3		3			
8. Написання психолого - педагогічної характеристики класу.	3		2			
9. Ознайомлення з шкільним самоврядуванням.	3					2
10. Розробка методичних рекомендацій для роботи з неупорядкованими сім'ями на основі бесід з шкільним психологом.	3		3			
11. Планування та підготовка матеріалів до виступу на класних батьківських зборах.	3		5			
12. Проведення класних батьківських зборів.	3					2
13. Планування та підготовка матеріалів з професійної орієнтації учнів	3		3			
14. Проведення заходу з професійної орієнтації	3					2
Разом за модуль	44		22			22
Разом за семестр	180		60			120

(заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
8-й семестр						
Модуль 1.						
1. Установча конференція на факультеті	2		2			4
2. Ознайомлення з навчальним закладом	4					4
3. Ознайомлення зі шкільною документацією, планами навчально-виховної роботи школи	6					4
4. Вивчення та аналіз класної документації	4					3
5. Складання індивідуального плану роботи на період практики.	6					4

6. Вивчення особового складу обраного класу, рівня успішності школярів.	4					4
7. Ведення щоденника педагогічної практики	6					3
8. Підведення підсумків педагогічної практики. Підсумкова конференція	2		2			4
Разом за модуль	34		4			30
Модуль 2.						
1. Ознайомлення з особливостями викладання географії у навчальному закладі.	8					8
2. Ознайомлення і вивчення методичної систем роботи вчителя географії	8					8
3. Планування та відвідування уроків учителів-предметників у закріпленому класі.	12					12
4. Планування та підготовка студентів разом з методистом географії і вчителем географії до проведення пробних уроків.	12		12			
5. Проведення студентами пробних уроків.	6		6			
6. Планування та підготовка студентів разом з методистом географії і вчителем географії до проведення залікових уроків.	6		6			
7. Проведення студентами залікових уроків.	2		2			
8. Планування та підготовка студентів разом з методистом географії і вчителем географії до проведення позакласного навчально -виховного заходу з географії.	6		6			
9. Проведення студентами позакласного навчально - виховного заходу з географії.	2		2			
10. Вивчення досвіду роботи вчителів географії та кращих вчителів школи.	10					10
11. Ознайомлення з досвідом роботи вчителів географії з обдарованими учнями, підготовкою до олімпіад, конкурсів МАН.	8					8
12 . Ознайомлення з науково - методичною літературою з питань інноваційних технологій при викладанні географії.	10					10
13 . Збирання, узагальнення та систематизація практичного матеріалу для написання методичного розділу бакалаврської (магістерської) роботи студентом - практикантом.	8					8
14. Вивчення досвіду вчителів географії щодо підготовки старшокласників до зовнішнього тестування.	4					4
Разом за модуль	102		34			68
Модуль 3.						
1. Ознайомлення з системою виховної роботи навчального закладу.	4		3			
2. Ознайомлення з планом виховної роботи класного керівника.	3					4

3. Планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення пробних класних виховних заходів.	4				4
4. Проведення студентами пробних класних виховних заходів.	3		3		
5. Планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення залікового класного виховного заходу	3				3
6. Проведення студентами залікового класного виховного заходу.	3				4
7. Підготовка матеріалу для написання психолого - педагогічної характеристики класу.	3		3		
8. Написання психолого - педагогічної характеристики класу.	3		2		
9. Ознайомлення з шкільним самоврядуванням.	3				2
10. Розробка методичних рекомендацій для роботи з неупорядкованими сім'ями на основі бесід з шкільним психологом.	3		3		
11. Планування та підготовка матеріалів до виступу на класних батьківських зборах.	3		5		
12. Проведення класних батьківських зборів.	3				2
13. Планування та підготовка матеріалів з професійної орієнтації учнів	3		3		
14. Проведення заходу з професійної орієнтації	3				2
Разом за модуль	44		22		22
Разом за семестр	180		60		120

7.3. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Години
1.	Зміст та завданнями педагогічної практики.	2
2.	Планування та підготовка студентів до проведення пробних уроків з географії.	12
3.	Науково-методичний аналіз проведених пробних уроків.	6
4.	Планування та підготовка студентів до проведення залікових уроків з географії.	6
5.	Науково-методичний аналіз проведених залікових уроків.	2
6.	Планування та підготовка студентів до проведення позакласних навчально-виховних заходів з географії.	6
7.	Аналіз проведених позакласних навчально-виховних заходів з географії	2
8.	Планування та підготовка студентів до проведення пробних класних виховних заходів.	4
9.	Аналіз та обговорення проведених пробних класних виховних заходів.	2
10.	Планування та підготовка студентів до проведення залікових класних виховних заходів.	3
11.	Аналіз та обговорення проведених залікових класних виховних заходів.	2
12.	Планування та підготовка студентів до проведення класних батьківських зборів.	3
13.	Аналіз та обговорення проведених класних батьківських зборів.	2
14.	Планування та підготовка студентів до проведення заходу з професійної орієнтації учнів.	4
15.	Аналіз та обговорення проведеного заходу з професійної орієнтації учнів.	2

7.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Ознайомлення з положеннями Закону України «Про освіту» (2017 р.) щодо структури й забезпечення якості профільної середньої освіти в три роки (9-11 кл.).	3	3
2	Вивчення та аналіз шкільної документації.	3	3
3	Аналіз класної документації: класного журналу, особових справ учнів, щоденників школярів.	3	3
4	Складання індивідуального плану роботи на період практики.	3	3
5	Ознайомлення з особливостями викладання географії у навчальному закладі, з наявними в кабінеті наочними посібниками, програмним забезпеченням	3	3
6	Ознайомлення і вивчення методичної систем роботи вчителя географії	3	3
7	Планування та підготовка до проведення пробних уроків..	3	3
8	Планування та підготовка до проведення залікових уроків	3	3
9	Планування та підготовка до проведення позакласного навчально-виховного заходу з географії	3	3
10	Вивчення досвіду роботи вчителів географії та кращих вчителів школи	3	3
11	Ознайомлення з науково-методичною літературою з питань інноваційних технологій при викладанні географії	3	3
12	Ознайомлення і аналіз системи виховної роботи навчального закладу	3	3
13	Планування та підготовка до проведення пробних класних виховних заходів	3	3
14	Планування та підготовка до проведення залікового класного виховного заходу	3	3
15	Узагальнення матеріалу для написання психолого-педагогічної характеристики класу	3	3
16	Підготовка матеріалів до виступу на класних батьківських зборах	3	3
17	Підготовка матеріалів з професійної орієнтації учнів	3	3
18	Оформлення звітної документації.	3	3
19	Написання звіту роботи студента- практиканта.	3	3
20	Підготовка презентації результатів практики на підсумковій конференції.	3	3
	Разом	120	120

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні фахові кафедри, кафедри педагогіки та психології. До керівництва педагогічною практикою студентів залучаються провідні, найбільш кваліфіковані викладачі фахових кафедр.

Керівник практики факультету виконує наступні функції:

- ✓ здійснює загальне керівництво;
- ✓ розподіляє студентів по базах практики;
- ✓ проводить спільно з відповідними кафедрами установчі та підсумкові конференції з педагогічної практики та методичні семінари з керівниками практики відповідних фахових кафедр і кафедр педагогіки та психології;
- ✓ проводить інструктивно-методичні наради з керівниками, педагогами та вчителями, які залучені до керівництва педагогічною практикою від бази практики;
- ✓ контролює діяльність керівників практик від фахових кафедр;
- ✓ готує звіт про підсумки педагогічної практики по факультету.

Керівник практики фахової кафедри забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком практики:

- ✓ інструктаж для студентів про порядок проходження практики;
- ✓ надання студентам необхідних документів (направлення, програми,
- ✓ календарний план, індивідуальні завдання, методичні рекомендації, інші методичні матеріали);
- ✓ інформує студентів про систему звітності з практики (подання письмового звіту, виконання індивідуального завдання, доповідь, повідомлення, виступ на конференції тощо);
- ✓ спільно з керівником практики від бази практики контролює її проходження студентами відповідно до програми (ведення, щоденника, виконання студентами правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, в якому вони проходять практику тощо);
- ✓ бере участь у роботі комісії з прийому заліку з практики, яку очолює завідувач відповідної фахової кафедри;
- ✓ складає письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо її удосконалення, який подається керівнику практики факультету.

Обов'язки безпосередніх керівників, які призначені наказом бази практики (навчального закладу), визначаються в договорі про практику. В ньому, зокрема, передбачається:

- ✓ підготовка характеристики на кожного студента;
- ✓ облік виходів студентів на практику;
- ✓ інформування вищого навчального закладу про перебіг практики тощо.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту

Основним документом щодо завершення педагогічної практики є письмовий звіт, підписаний керівником від бази практики. Письмовий звіт оформляється за вимогами, які встановлює університет, з обов'язковим врахуванням єдиного стандарту щодо оформлення документації.

У письмовому звіті мають знайти відображення відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Письмовий звіт разом з іншими документами з практики (щоденник, характеристика та інші документи), подається на рецензування керівнику практики від фахової кафедри.

Порядок допуску звіту до захисту практики

До захисту звіту допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану та програми практики, вчасно подали керівнику практики від фахової кафедри усю необхідну документацію.

Захист звіту проводиться на відкритому засіданні комісії. Дата захисту звіту визначається графіком засідань комісії. Цей графік затверджується завідувачем кафедри і доводиться керівником практики студентів.

Перед захистом студент зобов'язаний ознайомитися з відгуком, ретельно проаналізувати його та підготувати відповіді на вказані зауваження.

Процедура захисту звіту складається з:

- ✓ короткої доповіді автора, в якій стисло визначаються мета, зміст та завдання практики;
- ✓ відповідей на зауваження керівників практики;
- ✓ відповідей на запитання членів комісії;
- ✓ обговорення і підбиття підсумків захисту, під час яких дається оцінка якості наданого звіту: ступеню його відповідності робочій програмі практики, вимогам оформлення звітної документації.

Рішення комісії щодо оцінки знань, виявлених при підготовці та захисті звіту відбивається у відомості про захист практики.

Результати захисту звітів та оцінка за практику оголошуються у цей же день.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Систематичність контролю реалізується в наступних видах:

- поточний контроль, який здійснюється для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час проходження практики;

- підсумковий контроль, який реалізується після виконання магістрантом усіх завдань відповідно до плану педагогічної практики.

Кожний з видів контролю виконує усі функції, властиві контролю, але залежно від його виду та чи інша функція має особливе значення і виступає домінуючою.

Підсумковий контроль.

1. Основна форма підсумків педагогічної практики – письмовий звіт.

2. Звіт з практики захищається студентом на підсумковій конференції з педагогічної практики.

3. Підсумкову кількість балів, яку одержує студент-практикант з педагогічної практики мають такі складові:

- кількість балів від керівника бази практики (за характеристикою вчителя фізики, класного керівника);

- попередня кількість балів за звіт від методиста кафедри фізичної географії та раціонального природокористування;

- попередня кількість балів за звіт від методиста кафедри педагогіки;

- кількість балів за звіт під час захисту на підсумковій конференції з педагогічної практики.

Критерії оцінки діяльності студентів під час педагогічної практики

Діяльність студента впродовж проходження педагогічної практики оцінюється відповідно до:

- завдань конкретного етапу практики та його місця в системі практичної підготовки до навчально-виховної роботи студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів - бакалавр ;
- вимог сучасної школи щодо запровадження принципів, форм і методів організації навчально- виховного процесу;
- психолого-педагогічної структури діяльності вчителя та її головних функцій: гностичної, конструктивної, організаторської та комунікативної.

Згідно з головними функціями педагогічної діяльності оцінюються такі уміння та навички студентів-практикантів:

- методично правильно аналізувати всі форми навчальної та виховної роботи (гностична функція);
- планувати майбутню діяльність, систему та послідовність дій вчителя та учнів, шляхи досягнення результатів педагогічної взаємодії (конструктивна функція);
- організовувати колективну діяльність з учнями, спрямовану на досягнення поставленої мети (організаторська функція);
- налагоджувати контакт, педагогічно доцільні взаємини з учнями (комунікативна функція).

90 - 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли:

- навчально-виховна робота здійснена студентом на високому рівні (допускається не більше 10% оцінок «добре» за проведені заняття, за умови відмінної характеристики особистості студента-практиканта керівником практики/методистом;
- студент проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи у вищій школі, знає і вміє застосувати у навчально-виховному процесі сучасні педагогічні технології і нові інформаційні засоби навчання, користується повагою та авторитетом серед студентів, викладачів, методистів, керівників педпрактики;
- здав у визначений термін правильно оформлену документацію;
- склав на високому науково-методичному рівні іспит з педагогічної практики.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли:

- навчально-виховна робота проведена студентом на достатньому рівні (допускається не більше 10% оцінок «задовільно» за проведені заняття і виховні заходи, за умови доброї характеристики особистості студента-практиканта керівником практики/методистом;
- студент допустив деякі методичні помилки у навчально-виховному процесі, але зміг самостійно їх виправити або пояснити їх причину під час аналізу заняття;
- у ході педпрактики студент-практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи;
- про його педагогічну діяльність добре відгукувалися студенти, методисти;
- здав у визначений термін правильно оформлену документацію;
- склав на високому науково-методичному рівні іспит з педагогічної практики.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли:

- навчально-виховна робота проведена на достатньому рівні (допускається не більше 25% оцінок «задовільно» за проведені заняття і виховні заходи, при добрій характеристиці особистості студента-практиканта керівником/ методистом;
- студент допустив незначні методичні помилки у навчально-виховному процесі, проте не завжди зміг самостійно їх виправити або пояснити в процесі аналізу заняття їх причину;
- у ході педпрактики студент-практикант був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи: одержав добрі відгуки студентів, методистів, керівника практики;
- здав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника педпрактики;
- склав на достатньому науково-педагогічному рівні іспит з педагогічної практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли:

- навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні (не допускається підсумкове оцінювання за проведені заняття оцінкою «незадовільно»);
- студент проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний;
- загальна характеристика діяльності студента-практиканта, керівника педпрактики – «задовільна»;
- із невеликим запізненням здав документацію; - склав на задовільному науково-методичному рівні іспит з педагогічної практики.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться студенту в тому випадку, коли:

- навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні (переважають задовільні оцінки за всі види роботи. Однак не допускається підсумкове оцінювання занять оцінкою «незадовільно»);
- проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; - загальна характеристика діяльності у вищій школі студента-практиканта з боку керівників педпрактики – «задовільна»;
- здав невчасно документацію, яка потребує доповнень і поправок;
- склав на низькому науково-методичному рівні іспит з педагогічної практики.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно»). ставиться студенту в тому випадку, коли:

- відсутня систематичність у роботі студента;
- виконав на низькому професійно-педагогічному рівні навчальну, виховну, методичну роботу, передбачену програмою з педпрактики;
- допускав помилки, пов'язані зі знанням навчального предмета, методикою проведення занять у школі;
- виконував дії у навчально-виховному процесі без достатнього теоретичного усвідомлення, копіюючи методиста, студентів;
- отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні іспиту за практику, але за певних умов може повторно пройти педагогічну практику і отримати позитивну оцінку;
- здав документацію з великим запізненням, допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Студент не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні іспиту за практику. Не здав документації.

Розподіл балів, які отримують студенти під час проходження педагогічної практики за видами основної діяльності.

№ з/п	Види діяльності	К-сть балів
-------	-----------------	-------------

1	Зміст і проведення студентами залікових уроків з географії	0-30
2	Зміст і проведення студентами позакласного навчально-виховного заходу з географії	0-10
3	Зміст і виконання студентами індивідуальних творчих завдань (збирання, узагальнення та систематизація практичного матеріалу для написання методичного розділу магістерської роботи).	0-5
4	Зміст і проведення студентами залікового класного виховного заходу.	0-15
5	Зміст щоденника психолого-педагогічних спостережень та характеристики класу	0-10
6	Зміст і проведення класних батьківських зборів.	0-10
7	Зміст і проведення заходу з професійної орієнтації учнів.	0-5
8	Зміст письмового звіту з педагогічної практики.	0-10
9	Захист звіту з педагогічної практики	0-5
	Разом:	0-100

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Блок: навчально-методична робота.

- Герман О.І., Лознякова М.Є. Формування ключових компетентностей учнів під час навчальної дискусії // Географія, 2008. - № 21 (121). - С. 2-4.
- Довгань Г.Д. Інтерактивні технології на уроках географії / Г.Д. Довгань. – Харків: Основа, 2005. – 126 с.
- Жемеров О.О. Сучасні технології навчання географії України: Метод. посіб. для студ.-географів ВНЗ / О.О. Жемеров, В.М. Блазун. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014.
- Зайцева І.І. Управління навчальним процесом на основі технологічних карт // Проектуємо урок разом: Ч. 1. (Додаток до ж-лу Географія) - Х.: Основа, 2006.
- Кобернік С.Г, Коваленко Р.Р. Скуратович О.Я. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: посіб. для вчителя. - К.: Навчальна книга, 2005. - 319 с.
- Кобернік С.Г, Особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання географії в загальноосвітній школі. Комп'ютер у школі та сім'ї. К. 2015.
- Кобернік С.Г, Коваленко Р.Р. Географія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. Закладів. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2017
- Корнеєв В.П., Герасимчук В.М. Географія материків і океанів 7 клас (ме тодіка, система технологія). Методичний банк. Внесок 4 // Географія, 2004. - № 17 (21). - С. 2-5.
- Лаврук М.М. Застосування глобуса у формуванні геопросторової компетентності школярів // Географія, 2011. - № 3 (175). - С. 2-5.
- Методика викладання географії в школі: Навч.-метод. посіб. / За ред. С.Г. Коберніка. – К.: Стафед-2, 2000. – 320 с.
- Практична педагогіка. 99 схем і таблиць / автори-уклад. Н.П. Наволокова, В.М. Андрєєва. -Х.: Основа, 2008. - 117 с.
- Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика на вчання географії: підручник. - К.: Картографія, 2012. - 512 с.
- Пехота О.М. Освітні технології / за ред. О. М. Пехоти. – К, 2004. – С. 44-46.

14. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; За ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
15. Стадник О.Г. Інноваційні технології навчання географії: навч. видання / О.Г. Стадник. – Харків: Основа, 2010. – 128 с

Блок: виховна робота.

1. Кондрашова Л.В., Лаврентьєва О.О., Зеленкова Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навч. посіб. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
2. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібник для студентів пед. навч. закладів. 2-е вид., випр. і доп. Харків, 2002. 400 с.
3. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України: затв. наказом МОНМСУ від 31.10.2011 № 1243. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/
4. Педагогічна майстерність учителя: навч. посібник / за ред. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Харків, 2006. 224 с.
5. Педагогічна практика "Пробні уроки" навч.-метод. посіб. / [І.С. Руснак, М.Г. Іванчук, Т.Д. Федірчик та ін.] ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці, 2006. 159 с.
6. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти : затв. наказом МОНУ від 06.09.2000 № 434 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 26.09.2000 за № 659/4880. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00>.
7. Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів: затв. наказом МОНУ від 20.07.2004 № 601 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 09.09.2004 за № 1121/9720. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1121-04>
8. Рибалко Л. С., Р. І. Черновол-Ткаченко, Т. В. Куценко. Акмеологічні засади професійної самореалізації вчителів у системі методичної роботи загальноосвітніх навчальних закладів : колективна монографія. Харків. 2017. 128 с. (Бібліотека журналу «Управління школою»; Вип. 7 (174)).
9. Щодо планування роботи класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти: лист МОНУ від 14.08.2008 № 1/9-520. URL: http://education.km.ua/?dep=page&dep_up=0&dep_cur=143

Інтернет-ресурси

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] //Законодавство України, 2017. – № 38-3. – Режим доступу до джерела: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/i392-2011-%D0%BE>
3. Концепція географічної освіти в основній школі (проект). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://undip.org.ua/structure/laboratory/geogr_ekon/proekt_konc_geogr_osv.pdf
4. <https://mon.gov.ua/ua/tag/zagalna-serednya-osvita>
5. <https://naurok.com.ua/>
6. <https://vseosvita.ua/>